

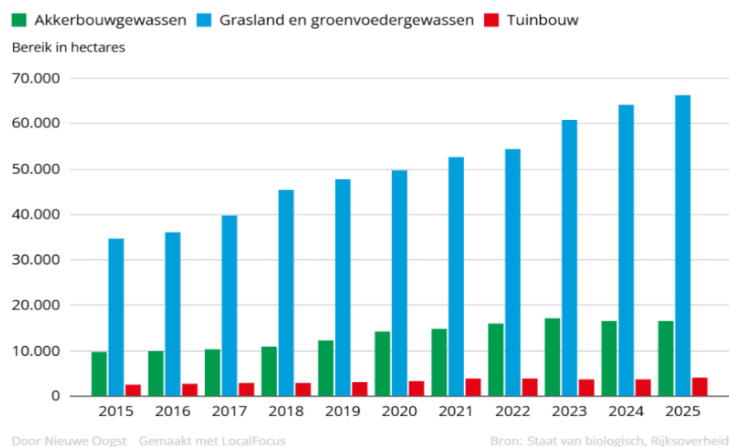
BioPlant is het overlegplatform voor 250 bio akkerbouw- en groententelers binnen Biohuis, de landelijke vereniging voor biologische boeren en tuinders. De afgelopen decennia heeft de biologische landbouw zich ontwikkeld van een pionierende beweging tot een professionele bedrijfstak. Tegelijkertijd is de context waarin boeren omschakelen veranderd. Waar omschakeling vroeger vooral vanuit ideologische overtuiging plaatsvond, is tegenwoordig economisch zekerheid randvoorwaardelijk voor omschakeling. Ondernemers investeren voor jaren en moeten kunnen rekenen op voldoende afzet, een eerlijke prijs en continuïteit.

Stagnatie in de plantaardige sector

Biologische landbouw is een systeemlandbouw waarin plantaardige en dierlijke sectoren nauw met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken. In tegenstelling tot bij de gangbare collega's is er schaarste van mest en moeten akkerbouwers juist betalen om biologische mest in te kopen. Daarmee levert de veehouderij organische mest voor een vruchtbare bodem, terwijl akkerbouwers met gewassen als grasklaver, luzerne en granen bijdragen aan de veevoerbehoefte. Juist deze samenhang maakt kringlopen mogelijk en vormt de basis voor het robuuste biologisch landbouwsysteem.

De landelijke ambitie om toe te groeien naar 15% biologisch productie en marktvraag onderschrijft de sector. De stagnerende ontwikkeling van de plantaardige sector geeft echter aanleiding tot zorg. De groei is eruit, de afzet staat onder druk en de prijzen ontwikkelen zich onvoldoende om de stijgende productiekosten op te vangen. Tegelijkertijd nemen de kosten voor onder meer arbeid en machines toe.

Areaal biologisch geteelde cultuurgrond

De hogere arbeids- en productiekosten zijn tot wel 2,5x hoger dan bij gangbaar.

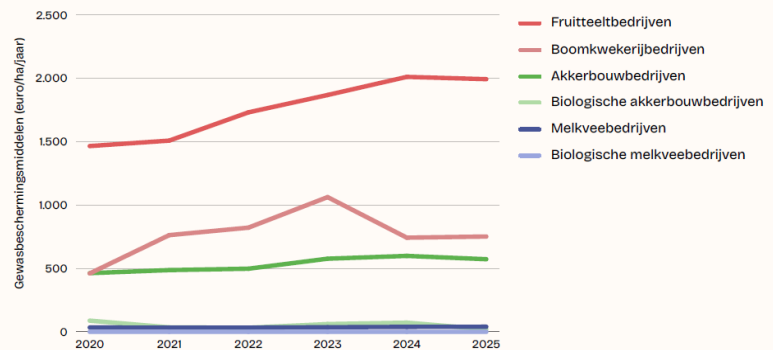
Dit komt doordat biologische arbeidsintensiever is, bijvoorbeeld voor onkruidverwijdering, maar ook omdat het bouwplan met meer gewasrotatie en andere gewassen meer arbeid vergt. Daartegenover staan geen uitgaven aan kunstmest en aanzienlijk lagere kosten voor gewasbeschermingsmiddelen, wat logisch is gezien de biologische productiewijze. Arbeidskosten kunnen deels worden beperkt door meer mechanisatie en robotisering, waardoor de directe kosten minder stijgen, maar de investeringen fors toenemen. In praktijk zien we telers daarom gefaseerde omschakelen in bijvoorbeeld 4 tot 5 jaar.

Omschakeling vraagt namelijk om aanzienlijke aanpassingen. Telers investeren in kennis, machines en een andere bedrijfsvoering. Zij moeten hun teeltplan aanpassen, leren omgaan met onkruiden, ziekten en plagen en een netwerk opbouwen met biologische collega's, handelaren en afnemers. Ook de beschikbaarheid van biologische mest en andere productiemiddelen speelt een rol. Dat vraagt om tijd, geld en ondernemerschap. Wanneer vervolgens onvoldoende afzetzekerheid bestaat, wordt omschakeling een groot economisch risico.

- **De overheid kan boeren niet duurzaam laten omschakelen zonder tegelijkertijd de vraag naar biologische producten te vergroten. Meer productie zonder voldoende marktvraag leidt tot prijsdruk en ontmoedigt juist de ondernemers die de overheid wil bewegen.**

Gebruik meerwaarde van biologisch melkveehouderij én akkerbouw bij gebiedsopgaven

In de biologische landbouw wordt sterk ingezet op preventie om plagen en ziektes te voorkomen. Door onder andere gewasrotaties, het inzetten van robuuste rassen, het verbeteren van de bodemgezondheid en het stimuleren van biodiversiteit om natuurlijke vijanden zoals roofmijten en sluipwespen aan te trekken.

Figuur 4.3. Gemiddelde uitgaven, in euro's per hectare per jaar, aan gewasbeschermingsmiddelen voor akkerbouwbedrijven, biologische akkerbouwbedrijven, melkveebedrijven, biologische melkveebedrijven, fruitteelt en boomkwekerijen. Een belangrijke aantekening hierbij is dat gangbare en biologische bedrijven andere middelen gebruiken; dit betreft alleen de directe uitgaven aan gewasbeschermingsmiddelen. Gedetailleerde gegevens over biologische fruitteelt en biologische boomkwekerijen zijn niet beschikbaar (op basis van data van BINetnet/Agrimatie).

Wanneer preventie en mechanische bestrijding niet afdoende is, is het gebruik van een beperkt aantal natuurlijke middelen toegestaan. Chemisch-synthetische middelen zijn niet toegestaan in de biologische landbouw en middelen mogen ook niet worden ingezet om 'onkruid' te bestrijden. Bovenstaande grafiek met de uitgaven per hectare voor gewasbeschermingsmiddelen geven een goed beeld waarom naast biologische melkveehouderij óók biologische akkerbouw van waarde is nabij kwetsbare natuur of watergebieden.

- **Onze oproep richting politiek en overheid is deze meerwaarde als uitgangspunt te nemen bij het ontwikkelen van de regelgeving in de zonering.**

Tot slot, het versnellingspakket naar 15% bio

De biologische sector is positief over het Versnellingspakket Biologisch dat voortkomt uit een oproep van de Tweede Kamer. Om de doelstelling van 15% in 2030 te realiseren, moet de ambitie niet alleen worden vertaald naar hectares, maar ook naar concrete groei van de afzet. Daarvoor is een gezamenlijke inspanning nodig, waarvoor de voorgestelde maatregelen goed op aansturen. De overheid heeft een rol in het scheppen van de juiste randvoorwaarden, maar de markt moet daadwerkelijk in beweging komen.

Dit begint met harde afspraken met de supermarkten en overheidsinkoop, maar ook zien we kansen in de doorbraakprojecten om de gehele keten te verbeteren. Alleen wanneer productie en afzet elkaar versterken, ontstaat een duurzame basis voor groei. Boeren zijn immers ondernemers die kansen pakken. De biologische landbouw kan een grotere bijdrage leveren aan een completer en toekomstbestendig voedselsysteem. Daarvoor is een gezamenlijke inspanning nodig van sector, ketenpartijen en overheid, zodat boeren met vertrouwen de stap naar biologisch kunnen zetten.

Dit in de praktijk zien doet geloven. Wij nodigen uw commissie van harte uit voor een bedrijfsbezoek aan een biologisch akkerbouw- of vollegrondsgroentebedrijf. In de praktijk wordt zichtbaar welke investeringen omschakeling vraagt, welke innovaties worden toegepast en waar de kansen en knelpunten liggen.